

Piezīmes un atsaucis valsts līmeņa sugu aizsardzības mērķu (FRV) noteikšanai: datu izvēle un eksperta pieņēmumi

Sugas kods	1477
Sugas nosaukums	<i>Pulsatilla patens</i>
Eksperts	Linda Uzule
Darbs pabeigts	15.06.2024.
Vispārējas piezīmes	<p>Meža silpurene ir gaismas prasīga, no traucējumiem atkarīga, daudzgadīga suga. Suga sastopama plašā areālā Eiropas centrālajā un austrumu daļā, kā arī Sibīrijā un Ziemeļamerikā (Bojnanský, Fargašová, 2007; Lindel , 2001). Latvijā aug tuvu areāla rietumu robežai (Tabaka, 2003). Meža silpures lielākās atradnes atrodamas Latvijas austrumu un vidus daļā. Rietumlatvijā suga izplatīta salīdzinoši retāk.</p> <p>Suga sastopama dažādos priežu sausieņu mežos (sils, mētrājs, lāns), mežainās piejūras kāpās, skujkoku mežos uz osveida reljefa formām. Lielākā daļa augu atradņu koncentrējas meža ceļa malās, kur ir mazāka konkurence un labāki gaismas apstākļi. Mežos augi sastopami izklaidus un mazā skaitā (Krasnopoļska, 2023).</p> <p>Sugu negatīvi ietekmē raksturīgo biotopu aizaugšana dabiskās sukcesijas un eitrofikācijas rezultātā. Sausieņu mežos pastiprināti veidojas egles paauga un otrais stāvs, tiek stipri noēnota zemsedze, uzkrājas meža nobiras, veidojas biezs detrita slānis un sauso priežu mežiem raksturīgām sugām augšanas apstākļi kļūst nepiemēroti. Meža silpureni apdraud intensīva mežsaimnieciskā darbība un zemsedzes bojāšana. Negatīvo ietekmi rada arī antropogēna ietekme – izbradāšana, izrakšana, plūkšana (Krasnopoļska, 2023).</p> <p>Latvijas pirmajā ziņojumā Eiropas Komisijai 2001. - 2006. g. minēts tikai aptuvens atradņu skaits, nekāds monitorings tolaik vēl nebija uzsākts – minēts, ka Latvijā zināmas 100 - 200 atradnes. Latvijas otrajā ziņojumā Eiropas Komisijai par 2007. – 2012. gadu meža silpures populācijas vērtējums novērtēts ar 16 536 – 29 094 indivīdiem, bet trešajā zinojumā par 2013. – 2018. gadu populācija vērtēta ar 14 213 – 16 589 indivīdiem (Article 17, 2024). Monitoringā no 2019. līdz 2021. gadam, ko veica Nacionālais Botāniskais dārzs, uzskaitīti 15 483 meža silpures indivīdi, apsekojot 620 atradnes (Kļaviņa u.c., 2021).</p>

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
	Dati_FRP	
REF	Date	Na
	Popunit	Na
	Min	Na
		Nav pieejama informācija par sugas populācijas vērtējumu laika periodā ap 1990. gadu.
	Max	Na

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
		Nav pieejama informācija par sugas populācijas vērtējumu laika periodā ap 1990. gadu.
HDV	Popunit	loc.
	Quality & Date	M (2006)
	Min	100
	Max	200
	Trend period	1993-2006
	Trend	=
	Mag_min	na
	Mag_max	na
	Habitat period	M (2006)
	Trend	=
	Popunit_final	Indivīdi Pamatojoties uz “Augu monitoringa metodiku Natura 2000 teritorijās un ārpus tām”, vaskulāro augu populācijas lielumu novērtē indivīdos (Baroniņa, 2014; DAP, 2017; DAP, 2022).
	Min_final	16 536 Aprēķinos izmantoti dati no Latvijas otrā ziņojuma Eiropas Komisijai par periodu no 2007. – 2012. gadam. Pirmajā ziņojumā Eiropas Komisijai par 2001. – 2006. gadu minēts tikai aptuvens sugas atradņu skaits, ne skaitlisks populācijas vērtējums, kas izteikts indivīdos. Lai dati būtu savstarpēji salīdzināmi, pieņemts lēmums izmantot agrākos zināmos populācijas skaita novērtējuma datus, kas izteikti indivīdos. Tā kā nav pieejami populācijas skaita vērtējuma dati indivīdos ne par references periodu, ne periodu, kad Latvija iestājās Eiropas Savienībā, pieņemts lēmums izmantot agrākos zināmos populācijas skaita novērtējuma datus, kas izteikti indivīdos.
	Max_final	29 094 Aprēķinos izmantoti dati no Latvijas otrā ziņojuma Eiropas Komisijai par periodu no 2007. – 2012. gadam. Pirmajā ziņojumā Eiropas Komisijai par 2001. – 2006. gadu minēts tikai aptuvens sugas atradņu skaits, ne skaitlisks populācijas vērtējums, kas izteikts indivīdos. Lai dati būtu savstarpēji salīdzināmi, pieņemts lēmums izmantot agrākos zināmos populācijas skaita novērtējuma datus, kas izteikti indivīdos. Tā kā nav pieejami populācijas skaita vērtējuma dati indivīdos ne par references periodu, ne periodu, kad Latvija iestājās Eiropas Savienībā, pieņemts lēmums izmantot agrākos zināmos populācijas skaita novērtējuma datus, kas izteikti indivīdos.
	Trend 1993–2006	S (stabils)
CV	Date	2013-2018
	Popunit	i
	Min	14 213
	Max	16 589
	Value	na
	Type	estimate

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
	Popunit_alt	grids 1x1
	Min_alt	na
	Max_alt	na
	Value_alt	300
	Type_alt	estimate
	Method	estimatePartial
	Trend period	2007-2018
	Trend	D
	Mag_min	na
	Mag_max	na
	Method	estimatePartial
	Habitat period	2007-2018
	Trend	D
	Method	estimatePartial
	Popunit_final	Indivīdi Pamatojoties uz “Augu monitoringa metodiku Natura 2000 teritorijās un ārpus tām”, vaskulāro augu populācijas lielumu novērtē indivīdos (Baroniņa, 2014; DAP, 2017; DAP, 2022).
	Min_final	15 483 Aprēķinos izmantoti dati no 2019. līdz 2021. gada sugas monitoringa, ko veica Nacionālais Botāniskais dārzs (Kļaviņa u.c., 2021).
	Max_final	17 031 Latvijas Nacionālā Botāniskā dārza atskaitē “Meža silpureņu <i>Pulsatilla patens</i> atradņu izpēte, datu aktualizēšana un apsaimniekošanas pasākumu monitorings 2019.–2021. gadam” sniegts tikai viens populācijas skaitliskais novērtējums – 15 483 indivīdi (Kļaviņa u.c., 2021). Tomēr, ņemot vērā, ka ne visās atradnēs iespējams veikt totālo indivīdu uzskaiti, pieņemts lēmums veikt ekstrapolāciju, pieņemot, ka 10% sugas indivīdu netika uzskaitīti. Līdz ar to populācijas maksimālais lielums ir 17 031 indivīds.
	Trend 2007–2018	S (stabils) Populācijas trends uzskatāms par stabilu.
	Dati_FRR	
REF	Area	34 750 kvadrātkilometri REF, HDV un CV izplatības areāla vērtības laika nogrieznī nav mainījušās. Nav ziņas, ka sugas izplatības areāls laika periodā no 1990. – 2024. gadam būtu mainījies (skatīt 1. pielikuma 1. attēlu), tādēļ visos periodos tas ir analogs. Meža silpurenes izplatības areāls noteikts 10 x 10 km kvadrātu tīklā (koordinātu sistēma ETRS89-LAEA, ESPG:3035), izmantojot Biotopu direktīvas 17. panta ziņojuma Range tool (izmantojot gap distance 4).
	Period	1990

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
HDV	Area	53720
	Quality & period	G (2006)
	Trend	=
	Magnitude	na
	Area_final	34 750 kvadrātkilometri REF, HDV un CV izplatības areāla vērtības laika nogrieznī nav mainījušās. Nav ziņas, ka sugas izplatības areāls laika periodā no 1990. – 2024. gadam būtu mainījies (skatīt 1. pielikuma 1. attēlu), tādēļ visos periodos tas ir analogs. Meža silpuresnes izplatības areāls noteikts 10 x 10 km kvadrātu tīklā (koordinātu sistēma ETRS89-LAEA, ESPG:3035), izmantojot Biotopu direktīvas 17. panta ziņojuma Range tool (izmantojot gap distance 4).
	Trend 1993–2006	S (stabils)
CV	Area	56799
	Period	2007-2018
	Trend	S
	Trend_method	estimatePartial
	Area_final	34 750 kvadrātkilometri REF, HDV un CV izplatības areāla vērtības laika nogrieznī nav mainījušās. Nav ziņas, ka sugas izplatības areāls laika periodā no 1990. – 2024. gadam būtu mainījies (skatīt 1. pielikuma 1. attēlu), tādēļ visos periodos tas ir analogs. Meža silpuresnes izplatības areāls noteikts 10 x 10 km kvadrātu tīklā (koordinātu sistēma ETRS89-LAEA, ESPG:3035), izmantojot Biotopu direktīvas 17. panta ziņojuma Range tool (izmantojot gap distance 4).
	Trend 2007–2018	S (stabils)
	Lēmumi_FRP	
	Variants (8. attēls)	1. variants Pēc līdzšinējiem uzskaišu datiem meža silpuresnes populācijas lielums uzskatāms par stabilu. Sugas populācija pa gadiem var fluktuēt dabisku procesu ietekmē, kā arī populācijas skaita izmaiņas saistītas arī ar izmaiņām metodikā sugas uzskaitē dažādos monitoringa periodos.
	1. Klimata pārmaiņas	na
	2. LV populācijas nozīmība	na
	3. Populāciju izolācija	na
	4. Negatīvie faktori	na
	5. Negatīvas tendences	na
	Lēmumi_FRR	
	Variants (8. attēls)	1. variants
	1. Klimata pārmaiņas	na

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
	2. LV populācijas nozīmība	na
	3. Populāciju izolācija	na
	4. Negatīvie faktori	na
	5. Negatīvas tendences	na

Literatūra un informācijas avoti

Article 17 web tool. 2024. Species assessments at Member State level. Pieejams: <https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/species/report/?period=1&group=Vascular+plants&country=LV®ion=BOR>

Baroniņa, 2014. Dabas aizsardzības pārvalde, 2017 un 2022. Augu monitoringa metodika Natura 2000 teritorijās un ārpus tām. 20 lpp. Pieejams: <https://www.daba.gov.lv/lv/media/13936/download>

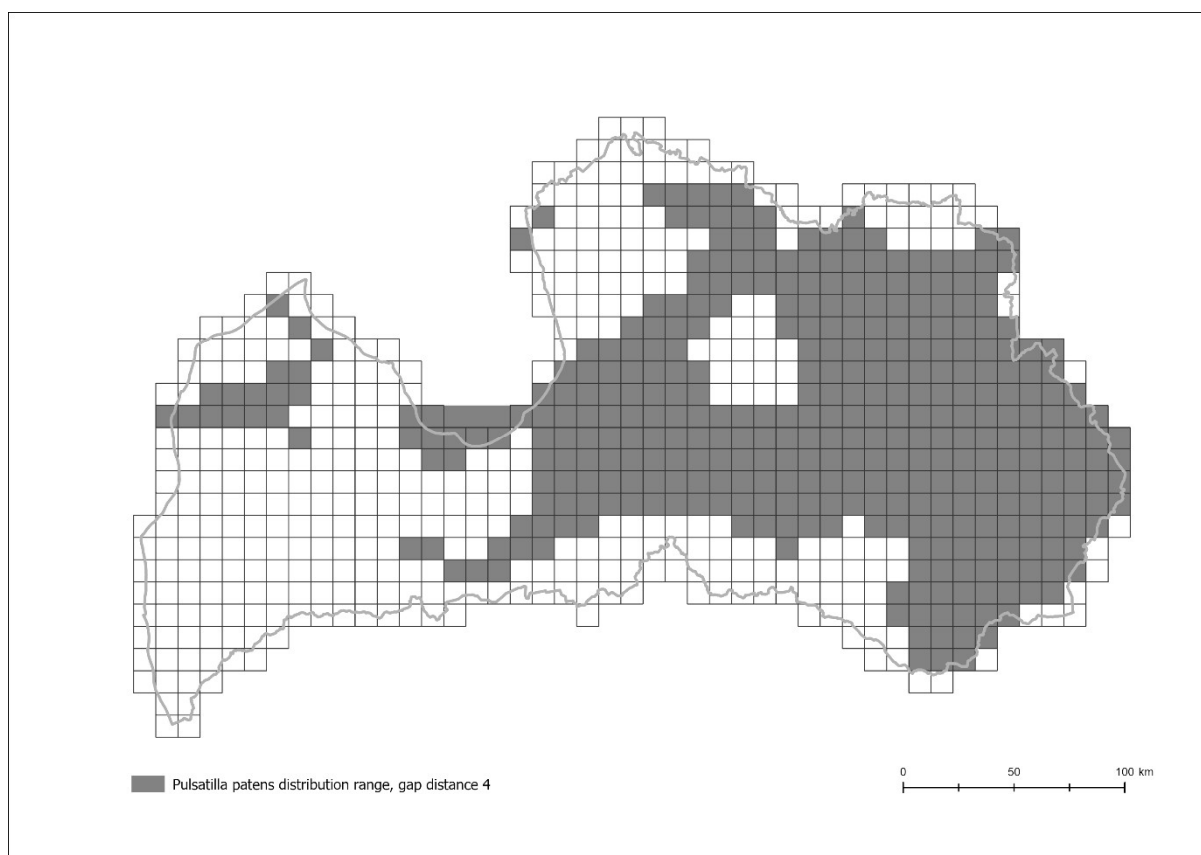
Bojnanský, V., Fargašová, A. 2007. Atlas of Seeds and Fruits of Central and East-European Flora: The Carpathian Mountains Region. Springer, Dordrecht, p. 141.

Kļaviņa, D., Zviedre, E., Tabors, G., Jakobsone, G., Akmane, I., Elferts, D., Staltmane, I., Grīnberga, L., Krasnopoļska, D., Lazdiņa, V., Priede, G., Dubova, I., Miķelsone – Šibeika, L. 2021. Meža silpurnu *Pulsatilla patens* atradņu izpēte, datu aktualizēšana un apsaimniekošanas pasākumu monitorings 2019.–2021. gadam”. Atskaite. Nacionālais Botāniskais dārzs, 48 lpp.

Krasnopoļska, D. 2023. *Pulsatilla patens* datu lapa. LIFE projekts LIFE FOR SPECIES „Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne”. Nepublicēts materiāls. 4 lpp.

Lindel, T. 2001. *Pulsatilla* Mill. In: Jonsell B. (ed). Flora Nordica. Vol. 2: 445–447. Royal Swedish Academy of Sciences, Stockholm.

Tabaka, L. 2003. *Pulsatilla patens*. 668 – 669. In: Andrušaitis G., 2003. 3. sējums. Vaskulārie augi. Latvijas Sarkanā grāmata. Retās un apdraudētās augu un dzīvnieku sugas. Rīga, LU Bioloģijas institūts: 1–691.

1.attēls. Meža silpurenes izplatības areāls (karti sagatavoja: L. Zilvere, 2024)